

# Voorstel aanpak verzilting en zoetwater Walcheren en de Bevelanden

|                                                               |                                                                             |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Auteurs                                                       | (gemeente Kapelle),<br>(gemeente Noord-Beveland),<br>en (Provincie Zeeland) |
| Versie                                                        | 28 november 2025                                                            |
| Bijgewerkt n.a.v. bespreking in werkgroep GNOZ dd. 27-01-2026 |                                                                             |

## Aanleiding

Vanuit de gebiedsinvesteringen *Netten op Zee* is maximaal €5.000.000,- inclusief BTW beschikbaar gekomen om te investeren in maatregelen die een significante, regionale impact hebben op het tegengaan van verzilting van de landbouwgrond. Dit geld komt beschikbaar vanuit het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) voor de aanlandlocaties van wind op zee. In Zeeland zijn hierbij de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Veere, Vlissingen en de Provincie Zeeland betrokken.

Om deze middelen effectief en doelgericht in te zetten, stellen we een aantal acties voor.

- Identificeren van kansrijke maatregelen
- Oprichten Voorziening Verzilting en Zoetwater Walcheren en de Bevelanden.

## Problematiek verzilting Walcheren en de Bevelanden

In het [Deltaplan Zoet Water van de Provincie Zeeland](#) wordt de verziltingsproblematiek in Zeeland beschreven. Hieruit zijn de belangrijkste conclusies:

Walcheren en de Bevelanden hebben slechts zeer beperkt aanvoer van zoet water (de landbouwwaterleiding naar Zuid-Beveland). Daarbij hebben Walcheren en de Bevelanden ook te maken met verzilting door de omliggende zoute wateren en het zoute grondwater. Droogte en zeespiegelstijging versterkt de verzilting van het oppervlaktewater en het optrekken van het zoute grondwater of zoute kwel.

## Doelstelling

De aanpak verzilting en zoetwater Walcheren en de Bevelanden heeft als hoofddoel het financieren van projecten die verzilting van landbouwgrond tegengaan, bijvoorbeeld door vasthouden of bergen van zoet water. Belangrijke subdoelen zijn:

- Vergroten van de klimaatbestendigheid van landbouw en natuur;
- Stimuleren van kennisontwikkeling over kwel, bodem, grondwater en waterstromen;
- Bevorderen van coöperatief beheer en innovatie.

## Acties

Vanwege de samenhang tussen droogte en verzilting, zijn projecten die de zoetwatervoorraad versterken, door vasthouden of bergen van zoetwater, onderdeel van de scope.

### Identificeren van kansrijke maatregelen (Waterkansenkaart)

We willen inzicht krijgen en geven in welke maatregelen kansrijk zijn voor de regio om verzilting tegen te gaan. In het Living Lab Schouwen Duiveland is al eerder voor die regio een [waterkansenkaart](#) opgesteld. Het is mogelijk om dat voor (een deel van) deze regio ook te doen, eventueel aangevuld met een beschrijving van het lokale watersysteem en aandachtspunten bij implementatie. Op basis van de resultaten kunnen de partijen in de regio doelgericht maatregelen nemen om hun eigen waterhuishouding te reguleren. Indien gewenst kan er ook voor gekozen worden om voor locaties die al in beeld zijn als kansrijk, nader onderzoek te doen om de juiste oplossing te bepalen. We verwachten voor het identificeren van kansrijke maatregelen voor de acht betrokken gemeenten maximaal € 200.000 nodig te hebben. Deze maatregel willen we als eerste uitvoeren. Verwachte oplevering resultaten in Q3 2026.

### Voorziening Verzilting en Zoetwater

Voor de aanpak van verzilting en het versterken van de zoetwatervoorziening in de regio wordt een Voorziening Verzilting en Zoetwater ingericht. Het ministerie van KGG draagt de middelen over aan de Provincie Zeeland, die binnen de Gebiedsinvesteringen Netten op Zee al de rol van regiokassier vervult. De provincie neemt deze rol ook op zich voor de verziltingsmaatregelen.

De gemeenten binnen de regio en de Provincie Zeeland krijgen de mogelijkheid om voorstellen in te dienen voor inzet van deze middelen. Op deze manier wordt de financiering breed toegankelijk gemaakt en kunnen de middelen gericht worden ingezet voor initiatieven met duidelijke regionale meerwaarde.

De Stuurgroep Gebiedsinvesteringen Netten op Zee beslist welke initiatieven in aanmerking komen voor financiering en wordt daarbij geadviseerd door een speciale werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de Werkgroep Gebiedsinvesteringen Netten op Zee en zoetwaterprofessionals van de betrokken partijen. Daarnaast zal Waterschap Scheldestromen een adviserende rol vervullen, zodat ook de waterbeheerexpertise optimaal wordt meegenomen in de besluitvorming. De precieze

inrichting van het besluitvormingsproces is verder uitgewerkt in Bijlage 1. Verder zal onderzocht worden of het Delta Climate Centre een adviserende rol kan spelen.

Wanneer een project door de stuurgroep is goedgekeurd, keert de regiokassier de benodigde middelen uit aan de indienende partij. De betreffende partij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project én voor de inhoudelijke verantwoording. De financiële verantwoording zal via de Regiokassier verlopen via de SISA methodiek. Deze aanpak houdt de organisatie eenvoudig en zorgt ervoor dat de stap van projectidee naar uitvoering zo kort mogelijk blijft.

Er zijn momenteel al een aantal projecten in beeld die hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen. Het gaat onder andere om:

- Pilots in Noord-Beveland en Goes/Kapelle gericht op het isoleren van sloten, een techniek om verzilting door lekkage van zoet grondwater naar sloten tegen te gaan. Bij positieve resultaten kunnen deze maatregelen worden opgeschaald naar andere gemeenten binnen Walcheren en de Bevelanden.
- Zoetwataanvoer in Reimerswaal, op basis van het haalbaarheidsonderzoek naar uitbreiding van de zoetwatervoorziening in de Reigersbergse polder. Waterschap Scheldestromen onderzoekt hiervoor mogelijke quick-wins in het watersysteem. Voor de uitvoering van deze maatregelen, voorzien in 2027, wordt budget gereserveerd.
- Mogelijke bijdragen aan projecten zoals Wolphaartswater in Goes en de Waterhouderij in Veere.
- Maatregelen en onderzoeken die gericht zijn op het tegengaan van verzilting in de omgeving van de Westkapelse Kreek en bijdragen aan het realiseren van robuuste zoetwateroplossingen.
- Oplossingsrichtingen uit het Zeeuws Deltaplan Zoet Water, zoals genoemd in hoofdstuk 3 en bijlage 1, waaronder pilots voor peilgestuurde drainage en het plaatsen van zoete stuwen, die bij succes breder kunnen worden uitgerold.
- Toepassing van kansrijke maatregelen uit het Living Lab Schouwen-Duiveland, op basis van de daar behaalde resultaten.

Veel van deze initiatieven bevinden zich nog in de haalbaarheids- of pilotfase. Zodra deze onderzoeken en pilots zijn afgerond, worden de maatregelen verder uitgewerkt en waar mogelijk opgeschaald naar bredere toepassing binnen de regio. Daarnaast kunnen nieuwe mogelijkheden in beeld komen door het identificeren van kansrijke maatregelen (waterkansenkaart).

## Resultaat

De resultaten van de inzet van deze middelen, zal bestaan uit:

- Inzichtelijk krijgen welke maatregelen kansrijk zijn om verzilting in de aanlandregio te mitigeren
- Voorziening Verzilting en Zoetwater van waaruit maatregelen worden gerealiseerd.

## Beleidskader

De Voorziening Verzilting en Zoetwater sluit aan bij meerdere relevante beleidsdocumenten:

### 1. Nationaal niveau

- **Deltaplan Zoetwater** (via het Nationaal Deltaprogramma): richtlijnen en maatregelpakketten voor zoetwaterbeheer in Nederland.

### 2. Regionaal / Provinciaal niveau

- **Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ):** provinciaal raamwerk voor klimaatbestendigheid, met aandacht voor waterrobuustheid.
- **Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta:** integrale strategie voor waterveiligheid, zoetwaterbeheer en ruimtelijke inrichting in de regio.
- **Zeeuws Deltaplan Zoet Water:** specifieke Zeeuwse strategiebundel richting 2050 om de zoetwatervoorziening robuust te maken. Het plan formuleert principes en prioriteiten, zoals zuinig watergebruik, water vasthouden, water opslaan in ondergrond en natuurgebieden, en hergebruik van water.
  - In dit plan wordt expliciet aangegeven dat opslag in de ondergrond, het aanleggen van bassins, en hergebruik van water (bijv. effluent) belangrijke oplossingsrichtingen zijn.
  - Ook benadrukt het Zeeuws Deltaplan het belang van samenwerking, kennisdeling en het areaalgericht aanpakken van maatregelen.

Door de Voorziening Verzilting en Zoetwater te koppelen aan deze strategische documenten, borgen we dat projecten aansluiten op de langetermijnvisie van Zeeland en de nationale wateropgaven.

## **Uitdagingen**

- Onbekendheid van de ondergrond: In veel delen van Zeeland is onvoldoende data over grondwaterstromingen, infiltratiecapaciteit en zout/zoet balans in de bodem. Daarvoor is de eerste actie bedoeld.
- Effectiviteit van maatregelen: Niet alle potentiële maatregelen zijn lokaal op kortere termijn bewezen, en de beste oplossingsrichting kan per locatie verschillen. De eerste actie helpt ook hier inzicht te geven in wat per locatie de beste oplossing is. Daarnaast wordt eerst met pilots gewerkt en alleen bij succes breder uitgerold.
- Regelgeving en vergunningen: Projecten voor waterberging en infiltratie vereisen vaak complexe juridisch toetsing (grondwatervergunningen, waterrecht, bodembeheer).
- Hoge kosten: De aanleg van maatregelen vergt aanzienlijke investeringen; ook onderhoud en monitoring zijn kostbaar. Dit betekent dat een goede selectie van maatregelen nodig is, we kunnen niet alles.
- Risico's en onvoorziene omstandigheden: Zonder goed monitoring- en evaluatieplan kunnen effecten tegenvallen.

## **Organisatie**

Voor de organisatie sluiten we aan op de structuur die al bestaat voor de Gebiedsinvesteringen Netten op Zee. Alle betrokken partijen vanuit de gebiedsinvesteringen Netten op Zee zullen inspraak hebben op wat er met de beschikbare middelen gebeurt. Voor veel maatregelen zal ook Waterschap Scheldestromen bevoegd gezag zijn. Daarom betrekken we Waterschap Scheldestromen al in een vroeg stadium. De Stuurgroep Gebiedsinvesteringen Netten op Zee zal uiteindelijk beslissen welke projecten gefinancierd zullen worden. De betrokken partijen zijn:

Vanuit de gebiedsinvesteringen Netten op Zee:

- Gemeente Borsele
- Gemeente Goes
- Gemeente Kapelle
- Gemeente Middelburg
- Gemeente Noord-Beveland
- Gemeente Reimerswaal
- Gemeente Veere
- Gemeente Vlissingen
- Provincie Zeeland

Vanuit de regio:

- Waterschap Scheldestromen

## Planning

De termijn waarbinnen de projecten gerealiseerd moeten worden is gelijkgesteld aan de uitvoeringstermijn van de tweede tranche van de Gebiedsinvesteringen Netten op Zee. De partijen hebben tot en met 2032 om de projecten uit te voeren.

## Begroting

Er is maximaal € 5.000.000 inclusief BTW beschikbaar voor de uitvoering van projecten die de verzilting van de aanlandregio mitigeren. De middelen zullen op de volgende wijze verdeeld worden over de diverse maatregelen.

| Maatregel      | Budget             |
|----------------|--------------------|
| Waterkanskaart | € 200.000          |
| Voorziening    | € 4.800.000        |
| <b>TOTAAL</b>  | <b>€ 5.000.000</b> |

## **Bijlage 1: Aanpak voor selectie van projecten regiopakket verziltingsmaatregelen Zeeland**

In de eerste maanden van 2026 wordt bekeken of er in het huidige voorstel projecten zijn die reeds gestart kunnen worden, los van het identificeren van kansrijke maatregelen. Dit gebeurt door een groep die bestaat uit deelnemers van het Ambtelijk Overleg Water uit de GNOZ regio en een vertegenwoordiging van de werkgroep Gebiedsinvesteringen Netten op Zee. Zij nemen de portefeuillehouders zoetwater c.q. de colleges mee in het proces. Dit leidt tot een advies voor de stuurgroep. Agendering voor de stuurgroep gaat via de Werkgroep GNOZ.

In het derde kwartaal van 2026 worden de uitkomsten van het identificeren van kansrijke maatregelen verwerkt in een tweede advies voor de stuurgroep voor overige uit te voeren projecten.

### Rol stuurgroep

De stuurgroep Gebiedsinvesteringen Netten op Zee neemt een besluit op basis van het aangeleverde advies.

#### 1. Voorwaarden

##### Voorwaarden aan projecten

- Projecten zijn gericht op realisatie van maatregelen. Vooronderzoek kan daar onderdeel van uitmaken, maar is niet op zichzelf staand.
- Projecten hebben een significante, regionale of bovenlokale impact,
- Projecten kunnen binnen de uitvoeringstermijn worden uitgevoerd.
- Indien er gekozen moet worden, wordt gestreefd naar een verdeling van projecten over de regio.
- Projecten met cofinanciering zijn toegestaan, mits er geen stapeling is met andere regelingen van de Rijksoverheid.

##### Voorwaarden aan maatregelen binnen de projecten

- Maatregelen die gericht zijn op tegengaan of verminderen van verzilting van landbouwgrond.
- Efficiënte maatregelen (aantal vierkante meters landbouwgrond waarop de maatregel effect heeft en/of de grootte van het effect in verhouding tot de kosten).
- Voorkeur voor breed uitrollen van technieken die al in pilot zijn uitgetest.
- Maatregelen met een langdurig effect.
- Maatregelen waarvoor draagvlak bestaat in de regio.

Randvoorwaarden vanuit het Ministerie:

- Projecten hebben positief saldo van maatschappelijke baten en lasten.
- Projecten zijn additioneel aan bestaande of geplande publieke investeringen en vallen niet binnen een bestaande regeling van de Rijksoverheid.
- Projecten zijn niet strijdig met opgaven uit het regeerakkoord of onderliggend Rijksbeleid.